

KUOKKAVIERASJUHLAT JA KUOKKAVIERASJULKISUUS

MIELENOSOITUSTAPAHTUMAN YHTEISKUNNALLISIA TULKINTOJA

S a m u L i n d s t r ö m

ABSTRAKTI

Vuosien 1996–2007 aikana järjestetyt itsenäisyyspäivän kuokkavierasmielenosoitukset herättivät laajaa julkista keskustelua 2000-luvun alussa. Käsittelen artikkelissa aiheeseen liittyvää julkisuutta ja arvioin sen vaikutuksia itse mielenosoitustapahtuman kannalta. Erottelen kyseisestä julkisuudesta useita diskursiivisia kokonaisuuksia, jotka merkityksellistävät tapahtumaa eri tavoin. Tarkastelen lisäksi kuokkavierasjulkisuuden diskurssien asemissa tapahtuneita muutoksia. Kuvaan, kuinka alun pitäen mielenosoitustapahtumaan hyväksyvästi suhtautuva julkisuus muuntui radikalismiin otaksutun kärjestyksen myötä niin, että kuokkavieraat nähtiin ensin uhkaavana, sitten triviaalina ja lopulta institutionaalisesti taltutettuna sekä merkityksensä menettäneenä ilmiönä. Radikalismia kavahtava suomalainen kollektiivisen toiminnan perinne näkyi torjuvassa suhtautumisessa tapahtumaan, mutta yhtä hyvin myös tavoissa, joilla globaalinen radikalismien vaikutteet saivat mielenosoituksissa järjestystä ja kurinalaisuutta korostavan ilmiön. Paikallisessa mittakaavassa radikaalit kansalaistottelemattomuuden muodot, jotka ensin nostivat Kuokkavierasjuhlat julkisuuteen, saivat ennen pitkää osakseen myös niin ankaraa vastustusta, että koko tapahtuma tyhjeni liikevoimastaan. Artikkelissa muodostuu kuva tavoista, joiden avulla suomalaisessa julkisuudessa käsitellään yhteiskunnallista liikehdintää sekä tuottamalla että purkamalla sen oikeutusta.

Avainsanat: diskurssianalyysi, historiallinen analyysi, mielenosoitukset, radikalismi, yhteiskunnalliset liikkeet

JOHDANTO

Kuokkavierasjuhlat-mielenosoitus oli vuosina 1996–2003 ja 2006–2007 itsenäisyyspäivänä presidentinlinnan tuntumassa järjestetty tapahtuma, jonka ydinajatuksena oli kyseenalaistaa kansallinen yhtenäisyys valtakunnan perinteisellä juhlahetkellä. Kuokkavierasmielenosoitukset saivat osakseen pientä julkista huomiota jo 1990-luvun lopulla, mutta vuosituhannen vaihteen jälkeen mukaan otetut, katujen sulkemisten tapaiset radikaalit kansalaistottelemattomuuden muodot tekivät tapahtumasta mediailmiön, johon

liittyi laaja julkinen debatti. Mielenosoitustapahtuman julkisuutta hallitsevat muotoilut muuttuivat dramaattisesti ajan kuluessa, mikä ei voinut olla vaikuttamatta itse mielenosoitukseen ja siten lopulta myös sen poistumiseen yhteiskunnallisen toiminnan näyttämöltä (Juppi 2004a, 37; Rasimus 2006, 203–204).

Tulkitsen tässä artikkelissa kuokkavierasta pausta suhteessa suomalaisen kollektiivisen toiminnan perinnettä käsittelevään tutkimukseen. Työnjakoon, yhteiskuntaluokkaan ja omistukseen perustuneita vanhoja sosiaalisia liikkeitä 1960-luvulta alkaen seuranneet

uudet liikkeet ovat Suomessa pitäytyneet pitkään vanhoille liikkeille ominaisissa toimintatavoissa yhdistysmuotoineen ja rauhallisine otteineen (Siisiäinen 1998, 227–228; Luhtakallio 2010). Ilmiötä on selitetty erityisellä suomalaisella konsensushakuisella konfliktien välttämisen kulttuurilla, jolla on taustansa maan valtiollisen kehittymisen ajankohdassa ja ulkoisissa ehdoissa. Siinä tarkoituksena on ollut etsiä liikkumatilaa ja mahdollisuuksia hyödyntämällä painotetun kurinalaista ja pidättyväistä toimintarepertuaaria. (Alapuro 1997, 28–37; Suominen 1997, 156–157.) Uudet liikkeet ovat perustuneet enemmän kulttuurisille identiteeteille kuin aseisiin talouden ja politiikan instituutioissa. Siksi niiden kykyä hyödyntää julkisuutta sekä vaihtoehtoisia organisoitumisen muotoja on pidetty keskeisenä. Kuitenkin vasta 1990-luvulla mobilisoituneen, laajapohjaiseen eettiseen radikalismiin liittyvän toiminnan yhteydessä, kuten eläinoikeusliikkeessä, talouden globalisaation vastustamisessa tai Kuokkavierasjuhliissa, on otettu joissain kohdissa selvää etäisyyttä edellä kuvattuun pidättyväisen toiminnan perinteeseen. (Esim. Juppi 2004b; Ylä-Anttila 2010, 89–98.)

Tässä artikkelissa analysoin Kuokkavierasjuhliin liittyvää julkisuutta. Keskityn siihen, millaisia tulkinnallisia lähtökohtia käyttäen Kuokkavierasjuhlat ja niiden osallistujat on esitetty sanomalehtikirjoituksissa. Tuon esiin tapoja, joilla kuokkavierastoiminnan kaltaista yhteiskunnallista liikehdintää käsitellään suomalaisessa julkisuudessa rakentamalla tai purkamalla sen oikeutusta. Tarkasteluuni sisältyvän historiallisen perspektiivin avulla havainnollistan kuokkavierasjulkisuuden asetelmissa ajan myötä tapahtuvia siirtymiä. Artikkelin tarkoituksena on siis selvittää, kuinka kuokkavierasilmio esitettiin sanomalehtiteksteissä, ja miten näiden esitysten painotukset muuttivat Kuokkavierasjuhlien historian aikana¹.

Lähestyn Kuokkavierasjuhlien julkisuutta konstruktionistisiin lähtökohtiin perustuvan diskurssianalyysin avulla. Merkitysten ajatellaan tällöin syntyvän sosiaalisten prosessien historiallisina tuotoksina. Esimerkiksi yhteiskunnallisen keskustelun kuluessa tietyt puhe-
tavat vuoroin vakiintuvat ja purkautuvat mie-

lekkäänä tapana esittää eli representoida jokin asia. (Esim. Jokinen 1999, 39–40; Heiskala 2000, 197; Jokinen, Juhila & Suoninen 1993, 17–18; Hall 1997, 23.) Käytän analyysissäni diskurssin käsitettä kuvaamaan merkitysjärjestelmiä, jotka esittävät todellisuuden tietyillä erityisillä tavoilla merkityksellistettynä. Tarkasteluni nojaa painotuksiltaan Norman Faircloughin näkemykseen kriittisestä diskurssianalyysistä, joka korostaa merkitysten ja yhteiskunnallisen vallan suhteita sekä samoja kohteita vaihtoehtoisilla tavoilla merkityksellistävien diskurssien jatkuvaa kilvoittelua. (Fairclough 1997, 83–85.)

Mediajulkisuus toimii demokraattisessa yhteiskunnassa yhtenä areenana, jossa erilaisiin intresseihin sitoutuneet merkityksellistämisen tavat kohtaavat ja ottavat toisistaan mittaa. Media uusintaa olemassa olevia valtasuhteita, mutta toisaalta mahdollistaa myös niitä haastavien näkökulmien esillepääsyn (ks. esim. Luostarinen 1994, 31). Median oma valta perustuu erityisesti sen edellytyksiin osallistua politiikan päiväjärjestyksien määrittelyyn sekä sen kykyyn tuottaa käsittelemiinsä aiheisiin liittyviä mielikuvia ja totuuksia (Kunelius, Noppari & Reunanen 2009, 454–456). Tarkastelen tässä artikkelissa mediaa valtarakenteena, joka tuottaa mahdollisuuksia ja rajoitteita yhteiskunnalliselle toiminnalle. Uuden todellisuustulkinnan kanssa poliittisen vaikuttamisen kentälle pyrkivän liikkeen haasteena on saada näkemyksilleen hyväksyntää. Kysymys on herkkä erityisesti uusille liikkeille, jotka joutuvat selviytymään ilman vanhojen liikkeiden valtaresursseja. Mediajulkisuuden saama luonne muodostuukin helposti kohtalonkysymykseksi uudelle liikkeelle ja sen tavoitteille (Tarrow 1998, 76–77, 116; Ilmonen 1998, 30).

Aineistoni koostuu neljän sanomalehden (*Helsingin Sanomat*, *Aamulehti*, *Ilta-Sanomat* ja *Ilta-lehti*; myöhemmin HS, AL, IS ja IL) kaikista vuosina 1997–2007 ilmestyneistä jutuista, joissa jollain tavalla tuotetaan Kuokkavierasjuhliin liittyviä representaatioita. Yhteensä tällaisia kirjoituksia on mukana 146 kappaletta. Sanomalehteä on kulttuurissamme pidetty usein julkisen palvelun tehtävää täyttävänä ja yhteiskuntajärjestelmää ylläpitävänä tiedotus-

välineenä, jonka sivuille julkinen keskustelu suodattuu (Hujanen 2002, 45). Mukana olevat lehdet ovat Suomen neljä suurilevikisintä sanomalehteä, joista HS ja AL edustavat neutraaliuteen pyrkivää journalismia, IS:n ja IL:n tavoitellessa viihteellisempää ja sensaatioihin keskittyvää otetta. *Aamulehteä* voi painoarvoltaan pitää hyvällä syyllä vähintään puolivaltakunnallisena lehtenä. (Sauri 2002, 274–275.) Aineistoni voi näin katsoa tavoitettavan kattavasti Kuokkavierasjuhliä koskevan kirjoittelun keskeiset elementit valtalehdistön osalta. Aineiston jutuista kaksi kolmasosaa on uutisartikkeleita, joista suurin osa on isoja, kuvin varustettuja uutisjuttuja. Loput aineistosta koostuu yleisönosastokirjoituksista, kolumnien ja pääkirjoitusten tapaisista toimituksellisista mielipideartikkeleista sekä laajemmista ilmiötä taustoittavista erikoisarikkeleista. (Lindström 2009, 102–122.)

Olen toteuttanut diskurssianalyysiiä tunnistamalla ensin aineistosta kaiken kuokkavierasaitetta koskevan representoivan aineksen. Sen jälkeen olen tyypitellyt ja rekonstruoanut kuokkavierasjulkisuuden diskurssit kiinnittämällä analyysissa huomiota esimerkiksi sanavalintoihin, nimeämisiin, analogioihin, metaforiin, kategorisointeihin, kuviin, kannatuksen tai vastustuksen ilmaisiin, kulttuuristen myyttien ja stereotyyppien mobilisointiin, ilmiöiden tunnistamiseen, narratiivirakenteisiin, etäännytyksiin ja likeistämisiin, aktiivi- ja passiivirakenteisiin, yhtäläisyyksiin ja eroihin, ilmaisun paikkaan osana muuta tekstiä sekä ilmiöiden läsnä- ja poissaoloon. (Lindström 2009, 34–37; ks. myös Fairclough 1997, 140–150.) Diskurssien hahmottamisessa olen tukeutunut vahvasti kriittisen diskurssianalyysin periaatteeseen, jonka mukaan ratkaisevaa on merkityksenantojen kohteelleen tuottama yhteiskunnallinen funktio (esim. Valtonen 1998, 102–105; Jokinen, Juhila & Suoninen 1993, 41–45).

Kuokkavierasjulkisuudessa keskenään samansuuntaisia tehtäviä toimittaneet representatiot alkoivat analyysiiä tehdessäni hahmottua kokonaisten merkitysjärjestelmien perusteluina osina. Tämä diskurssien rekonstruointityö tuotti kokonaisuuden eheitä, erottuvia ja kuvausvoimaisia merkitysjärjestelmiä, joiden

logiikkaan koko sanomalehtiaineiston representoiva materiaali tyhjieni. Tekemäni kuokkavierasjulkisuuden historiallisten muutosten analyysi perustuu diskurssien hallitsevuusasemien muutosten arviointiin. Diskursiiviset siirtymät olen tavoittanut sisällönerittelyn avulla. Sen perustana olen käyttänyt laatimiani listauksia kuokkavierasjulkisuuden diskurssien läsnä- ja poissaolosta tarkastelujakson artikkeleissa. Määrällisen esiintyvyyden lisäksi olen arvioinut merkitysjärjestelmien hegemonisuutta kirjoitusten muotoilujen vaihtoehdottomuutta rakentavien elementtien sekä diskurssien juttukohtaisten hallitsevuusasetelmien perusteella (vrt. Jokinen, Juhila & Suoninen 1993, 80–81).

Olen erotellut kuokkavierasjulkisuuden diskurssit oikein–väärin-kysymysasetteluihin keskittyviin *moralistisiin diskurssihin* ja toisaalta *hallinnan diskurssihin*, jotka esittävät tapahtuman eri tavoin viranomaisinstituutioiden hallintatoimien kohteena. Siinä, missä moralistiset diskurssit ottavat kantaa kuokkavieraiden tavoitteiden ja keinojen mielekkyyteen tai yhteensopivuuteen, hallinnan diskurssissa mielenosoitus määritellään ongelmaksi, jonka poliisin ja oikeuslaitoksen kaltaisten kontrolli-instituutioiden tulee ottaa hallintansa alaiseksi.

Kuokkavierasjulkisuuden moralistisista diskurssista *uhan diskurssi* representoi tapahtuman väkivaltaisena ja riistäytymäisillään olevana terrorismina. *Inkompetenssin diskurssi* mitätöi Kuokkavierasjuhlien poliittisuuden esittämällä sen naiivina riehumisena. *Oikeutetun toiminnan diskurssissa* tapahtuma näyttäytyy puolestaan johdonmukaisena poliittisena toimintana. *Eronteon diskurssi* esittää Kuokkavierasjuhlat kansalaistoiminnan tahraavana opportunistina, vaikka se tunnustaa mielenosoittajien tavoitteet kannatettaviksi. Hallinnan diskurssista *järjestyskysymysdiskurssi* esittää kuokkavieraat tavanomaisena poliisityön ongelmana, *rikosoikeudellinen diskurssi* rikollisuutena ja *joukkojenhallintadiskurssi* poliisin hallintateknologioiden kohteena. Hallinnan diskurssit kytkeytyvät yhteiskunnalliseen ilmiöön, jota Timo Korander (2000, 206–211) on kutsunut polisisoitumiseksi. Siinä aiemmin muilla tavoin käsitteellistetty-

jä sosiaalisia ja poliittisia teemoja ryhdytään määrittelemään rikollisuuden ja epäjärjestyksen kysymyksinä, joihin tulisi reagoida valvonnan, kontrollin ja rankaisemisen keinoilla. Käsittelen seuraavassa historiallisessa tarkastelussa kuokkavieraiden mielenosoitustapahtumaa ja siihen liittyvää julkisuutta erillisinä, omalakisina ilmiöinä, jotka kuitenkin elävät kiinteässä keskinäisessä vuorovaikutuksessa.

OIKEUTETTUA TOIMINTAA 1996–2000

Kuokkavierasjuhlat sai alkunsa pienen Solidaarisuus-nimisen järjestön mielenosoituksesta vuonna 1996. Järjestö edusti ideologialtaan poliittista anarkismia. Sen järjestämät itsenäisyyspäivän varjotapahtumat rauhallisine marsseineen, kansalaistoreineen ja puheineen kuitenkin vetosivat laajempaan aktivistikenttään, jonka keskuudesta tapahtumaan alkoi vuosi vuodelta tulla enemmän osallistujia, 1990-luvun loppuvuosina yleensä noin 500. Mobilisaation taustalla oli olennaisimmin vaihtoehto- ja punk-yhteyksistä noussut uusi eettisen radikalismien liike, joka keräsi yhteen suuren joukon erilaisia aktiivisia kansalaistoimijoita ”ympäristö- ja eläinoikeusteemojen lisäksi myös rauhan-, ihmisoikeus-, kehitysmaa-, anarkisti-, eläinsuojelu- ja naisliikkeen [kysymysten aloilta]” (Konttinen & Peltokoski 2000, 114–115). Tuloksena oli yhteiskunnalliseen toimintaan suuntautunut, toimeliiden yksilöiden ja toimintaryhmien muodostama verkostomainen toimintaympäristö, jossa painottui antiautoritaarisuus, suora demokratia ja riippumaton aktivoiva toiminta.

Uusi radikalismi poikkesi sitä edeltäneistä liikkeistä kansalaistottelemattomuutta koskevissa kannoissaan. Siinä, missä aiemmat liikkeet hyväksyivät toimintatapana julkisen ja avoimen kansalaistottelemattomuuden, uuden radikaalin liikeaallon sisällä salaista ja laitonta suoraa toimintaa ei pidetty aina kategorisen tuomittavana, mikäli se kohdistuisi tärkeimpien päämäärien kannalta perusteltuun kohteeseen (emt., 118–119). Tulkitsen tässä artikkelissa kuokkavierastoimintaa sosiaalisena liikkeenä, jossa sen jäsenet tavoittelevat yhteiskunnallista muutosta jakaen tiettyjä

keskeisiä tulkintoja vallitsevista ongelmista sekä keskinäisestä yhteisyydestä (Ilmonen 1998, 15–16; Melucci 1996, 28–30; Della Porta & Diani 1999, 14–16). Näin määriteltynä kuokkavierasliike voidaan nähdä yhtenä 1990-luvun eettisen oikeudenmukaisuuden liikehdinnän ilmentymänä, joka järjestettyjen tapahtumien pistemäisyyden ansiosta toi näkyville aktivistiverkostojen kulloinkin ajankohtaisimpia ja vahvimpia teemoja.

Uuden radikalismien ohella Kuokkavierasjuhla organisoiti tapahtuman alkuvaiheissa joukko ammattiyhdistyksiä sekä työttömien järjestöjä, joiden keskuudesta mielenosoitukseen tuli myös paljon osallistujia. Perinteiseen ammattiyhdistystoimintaan sitoutuneet ryhmät alkoivat kuitenkin jättäytyä pois vuosituhannen taitteessa, sillä uuden radikalismien ja samalla myös Kuokkavierasjuhlien vahvimaksi toimijaksi oli noussut kansalaistottelemattomuuden keinoja mielenosoituksissa suosiva globalisaatiokriittinen liike (Ylä-Anttila 2010, 97; Peltokoski 2004, 21). Kannustavat kokemukset ulkomaisissa suurmielenosoituksissa olivat johtaneet kyseisen liikkeen organisoitumiseen ja kohtuulliseen menestykseen myös Suomessa (Lindholm 2005, 11). Vuoden 2000 Kuokkavierasjuhlan järjestikin globalisaatiokriittinen *Ya Basta* (Jo riittää) -kollektiivi, joka pyrki kokeilemaan Suomen oloissa italialaisten aktivistien kehittämiä kansalaistottelemattomuuden muotoja. Italiasta omaksuttiin erityisesti performatiivisuutta ja väkivallattomuutta painottava valkohaalaritoiminta (*Tute bianche*), jossa erotuviin, kokovalkoiisiin asuihin pukeutuneet mielenosoittajat olivat lisäksi varautuneet pamputuksiin pehmusteilla ja muilla suojuilla. Mielenosoitustapahtumassa kansalaistottelemattomuus toteutui parinkymmenen valkohaalarisen onnistuttua työntäytymään presidentinlinnaa suojaavien poliisirivien lävitse. Tilanne ei kuitenkaan edennyt sen pidemmälle, sillä dramaattisuutta kaihtavaan suomalaisen mielenosoitusperinteeseen nähden rajua toimintaa hämmensi sekä mielenosoittajat että poliisin. (Lindström 2009, 6–7.)

Kutsun vuoteen 2000 asti ulottuvaa kuokkavierasjulkisuuden alkujaksoa oikeutetun toiminnan julkisuusvaiheeksi. Sitä hallitsee

Kuokkavierasjuhlat myönteisessä valossa esitävä oikeutetun toiminnan diskurssi, joka keskittyy legitimoimaan kuokkavieraiden toimintaa. Diskurssissa kuokkavieraat esitetään pyyteettömästi demokratian ja paremman maailman puolesta kamppailevina rationaalisina toimijoina tai huonoihin asiantiloihin kyllästyneinä ihmisinä, joiden perusteltu protesti kohdistuu kansasta vieraantuneeseen ja itsekkäitä etujaan kyseenalaisin keinoin ajavaan eliittiin. Mielenosoittajat nähdään yhteistä etua puolustavien valveutuneiden kansalaisten etujoukkona, mutta kuka tahansa voisi kuitenkin liittyä mukaan toimintaan.

Oikeutetun toiminnan diskurssissa mielenosoitustapahtuma rakentuu tarkoituksenmukaisena poliittisena toimintana. Diskurssissa päättäjien on syytäkin saada vakava muistutus yhteiskunnallisista ristiriidoista. Yhteiskuntarauhan sosiaalisen perustan järkkäminen näyttäytyy oikeutuksena poliittisten tunteiden kuohahteluun. Näin syntynyt aktiivisuus esitetään diskurssissa myönteisenä muutosvoimana. Diskurssi kokoaa Kuokkavierasjuhlien moniaineksisuuden johdonmukaisuudeksi esittämällä tapahtuman johtoajatuksina sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja demokratian ihanteen, joista erilaiset alateemat ovat johdettavissa. Mielenosoittajien moninaisuus selittyy diskurssissa heidän yhteisillä vastustamisen kohteillaan, jollaisiksi osoitetaan esimerkiksi globaali talous ja uusliberalismi. Yleisimpänä viitekehyksenä käytetään eräänlaista universaalia kamppailua paremman maailman puolesta.

Oikeutetun toiminnan diskurssissa protesti suunnataan ensisijaisesti yhteiskunnalliseksi eliitiksi tulkitulle linnan juhlaväelle. Presidentin kutsuvieraat representoivat tällöin kansaan nähden antagonistisena liittiryhmänä, jonka nähdään olevan vastuussa sekä demokratian että perusoikeudet vaarantaneesta yhteiskuntapolitiikasta. Perinteisen herravahuvaston hengessä kutsuvieraat pyritään lisäksi tekemään naurunalaisiksi juhlinnan teennäisyyttä ja turhuutta alleviivaavilla sanavalinnoilla.

Samaan aikaan kun maan kerma pukeutuu parhaimpiinsa pörryttääkseen pirsillä Linnan juhille, järjestetään ”Kansan kuokkavieras-

juhlat [...] [p]erusturvan, 30 tunnin työviikon ja lähidemokratian puolesta, ylikansallisten markkinavoimien valtaa vastaan.” [...] Jälkiruoaksi kuullaan puheita, jotka ehkä saisivat Linnan herrat nielaisemaan pikkupurtavat väärään kurkkuun ja yskimään boolinsa parkeille. (HS 30.11.1998.)

Kuokkavierasjulkisuuden alkuvuosina uutistoimittajille on täysin mahdollista asettautua henkisesti mielenosoittajien riveihin ja perustella uutistekstien sisällä tapahtuman oikeutusta. Esimerkiksi vuonna 1998 HS:n presidentinlinnan itsenäisyyspäiväjuhlia ennalta käsittelevistä kahdesta uutisjutusta toinen on Kuokkavierasjuhlien varaukseton mainos, joka huipentuu kannustuksiin ja mukaanlähtöohjeisiin (HS 30.11.1998). Oikeutetun toiminnan diskurssi esiintyy lähes kaikissa alkuvaiheen kuokkavierasjutuissa, vieläpä niin, että se on useiden kirjoitusten muut pois sulkeva näkökulma. Julkisuutta täydentävät tapahtuman neutraaliutta painottavat muotoilut, joiden kokonaisuutta kutsun järjestyskysymysdiskurssiksi. Näin tämän vaiheen julkisuus on yleisesti ottaen mielenosoittajien hanketta legitimoivaa.

Järjestyskysymysdiskurssissa Kuokkavierasjuhlat on kaupunkitilan normaaliin toimintaan vaikuttava häiriö, joka pyritään korjaamaan poliisin maltillisella puuttumisella. Tapahtumaa käsitellään tällöin luonnonvoiman kaltaisena häiriönä, joka voi sotkea liikenteen sujuvuutta ja aiheuttaa muita vähäisiä ongelmia. Järjestyskysymysdiskurssin muotoiluissa poliisi välttää kuitenkin jo lähtökohtaisesti tarpeettomia kiinniottoja ja puuttuu asioihin vasta pakottavista syistä. Diskurssin logiikan mukaan kärjistyvät tilanteet tulisi pyrkiä purkamaan mahdollisimman vähäisellä puuttumisella, kaikkea provosointia välttäen. Vaikka kyseinen diskurssi esittääkin Kuokkavierasjuhlat kaupunkitilaan kohdistuvana häiriötekijänä, aiheutuneita haittoja pidetään vähäisinä, ja niiden katsotaan kuuluvan normaalin vaihtelun sisälle. Järjestyskysymysmuotoilut rakentavat ajatusta, jossa mielenosoittajiin tulee suhtautua kuin keihin tahansa kansalaisiin: häiriötä aiheuttavat nujakoitsijat rauhoitetaan samalla tavoin, olivat he sitten kuokkavierasmielenosoittajia tai keitä tahansa illanviettä-

jiä. Välikohtaukset esitetään diskurssissa sekä vaarallisuudeltaan että laajuudeltaan vähäpätöisinä.

Tämän alkujakson aikana Kuokkavierasjuhlat ei vielä toimi itseäänruokkivana media-ilmiönä, joten asian käsittely jää vuosittain alle kymmeneen artikkeliin tai kommenttijuuttuun lehtien uutissivuilla. Vuonna 2000 Kuokkavierasjuhlassa käyttöönotetut radikaalit kansalaistottelemattomuuden muodot valkohaalariaktioineen eivät vielä tässä vaiheessa mullista julkisuuden luonnetta. Valkohaalari-toiminta saatetaan noteerata uutisjutuissa, mutta kuokkavieraita marginalisoivien representaatioiden lähteenä toimivien diskurssien asema ei muutu aiemmasta. Oikeutetun toiminnan diskurssi on edelleen mukana lähes kaikissa jutuissa – tosin ei enää yksinomaista näkökulmana. Kuokkavieraiden käsittely lehdistä joutuu korkeintaan eräänlaisen uudelleenarvioinnin kohteeksi, ja sen vaikutukset realisoituvat vasta seuraavan kuokkavierastapahtuman yhteydessä.

KUOKKAVIERASILMIÖ 2001–2004

Vuoden 2001 mielenosoitustapahtumassa valkohaalareita ei ollut enää keskeisesti mukana, mutta sen kansalaistottelemattomuus liittyi joka tapauksessa kansainvälisistä globalisaatiokriittisistä mielenosoituksista omaksuttuihin keinoihin. Poliisi pysäytti kaksi omia reittejään etenevää kulkuetta, jolloin mukanaolijat hajaantuivat ja lähtivät siirtymään kohti Kaupatoria. Nämä mielenosoittajat onnistuivat pysäyttämään taksien kulun juhlapaikalle, joten presidentinlinnan kutsuvieraat joutuivat kulkemaan matkansa viimeisen osuuden kävellen ja altistumaan samalla herjaaville huudoille. (Peltokoski 2004, 22.) Myös seuraavana vuonna osa mielenosoittajista pyrki estämään liikenteen etenemistä istumalla katujen risteyksissä. Umpikujaan jääneitä takseja myös koputeltiin ja heilutettiin. Kaupatorilla kehittyi yhteenottotilanteita mielenosoittajien yrittäessä työnnellä mellakka-aitoja ja niitä kannattelevia poliiseja. Useimmin kansalaistottelemattomuus ilmeni poikkeamisina poliisin osoittamilta marssireiteiltä. Arvioiden mukaan alle puolet mielenosoittajista osallis-

tui näinä tapahtuman aktiivisimpina vuosina mainittuihin radikaaleihin mielenosoitustoi-
miin (Villanen 2004, 15).

Globalisaatiokriittinen liike alkoi muutaman innostuneen vuoden jälkeen menettää alkuperäistä voimaansa. Samalla myös Kuokkavierasjuhlien luonne muuttui. Tapahtumaa koskeva laaja julkinen keskustelu oli tuottanut polarisaatiota kärjekkäitä toimintakeinoja suosivien ja maltillisempien kansalaisaktivistien välille, joista jälkimmäiset alkoivat jättäytyä pois kuokkavieraiden joukosta. Vuoden 2003 Kuokkavierasjuhliä oli organisoimassa talonvaltaaja-aktiiveja, ja sen osallistujakuntaan liittyi paljon nuoria, jotka olivat kiinnostuneet tapahtumasta edellisten vuosien mediajulkisuuden perusteella. (Peltokoski 2004, 22; Juppi 2004a, 37.)

Vuonna 2004 itsenäisyyspäivän mielenosoitusta ei yllättäen tullutkaan, sillä uusia toimintatapoja etsineet aktivistit olivat päättäneet lopettaa mielenosoituksen mielenilmauksellisessa hengessä. Tapahtuman ei enää koettu avaavan yhteiskunnallista keskustelua mielekkäällä tavalla. Protestilla aktivistit halusivat myös ottaa kantaa saman vuoden syksyllä voimaan astuneeseen lakiin, joka kielsi naamiotumisen mielenosoituksissa. Laki oli saanut alkunsa vuoden 2002 Kuokkavierasjuhlien jälkipuinnista, minkä yhteydessä poliisi oli harmitellut videolle tallentuneiden taksien kolhijoiden tunnistamisen hankaluutta (IS 10.12.2002).

Moralistisen marginalisoinnin julkisuusvaiheeksi kutsumani jakso käynnistyy vuonna 2001. Tällöin kuokkavierasuutisointi sävyttyy kriittisellä reaktiolla edellisen vuoden mielenosoitustapahtumassa käyttöön otettuihin toimintamuotoihin. Tämä julkisuusvaihe kestää vuoden 2004 tapahtuman mediakäsittelyyn saakka ja muodostaa samalla Kuokkavierasjuhlien suurimman julkisuusvasteen kauden. Moralistinen huoli ja närkästys tuottavat hegemonisen aseman kuokkavierasjulkisuuden marginalisoiville diskurseille, joita aluksi johtaa uhan merkitysjärjestelmä. Kyseinen diskurssi esittää Kuokkavierasjuhlat mielenosoittajineen yhteiskunnalle vaarallisena ilmiönä: mielenosoitus on pohjimmiltaan

yhteiskuntarauhan horjuttamiseen tähtäävä hanke, jonka taustalla on organisoitua salaista toimintaa. Uhan diskurssissa tapahtuma nimetään ja esitetään tyypillisesti siten, että se merkityksellistyy väkivaltaisena mellakkana. Väkivalta ja mellakointi sanoina toistuvat toistuvasti Kuokkavierasjuhliä koskevien lehtijuttujen otsikoissa rakentaen uhan läsnäoloa.

Uhan diskurssissa Kuokkavierasjuhlien tavoite esitetään kyseenalaisena. 1990-luvun eläinoikeusliikekeskustelussa muotoutunut ajatus kansalaistoiminnasta salaliittona (Juppi 2004b, 196) on käyttökelpoinen myös kuokkavieras keskustelussa. Mielenosoitukselle esitetyt ylevät perustelut ovat tällöin valhetta, ja tapahtuma on tarkoitettu toteuttamaan aktivistikentän ydinjoukon salaista agenda. Mielenosoittajien toiminnassa ilmenevät järjestäytyneisyyden piirteet toimivat diskurssin sisällä todisteina pitkälle organisoidusta toiminnasta. Stanley Cohen (1987, 63) on kutsunut salaliittoukoksi (cabalism) taipumusta olettaa uudenlainen yhteiskunnallinen liikehdintä todellista järjestäytyneemmäksi. Uhka näyttää entistä suuremmalta, kun 1990-luvulla alkanut uusi yhteiskunnallinen radikalismi perustuu verkostoihin edellisessä luvussa kuvatulla tavalla.

Uhan diskurssissa Kuokkavierasjuhla rakentuu hallitsemattomuuden partaalle eskaloituvana ilmiönä, jonka poliisi juuri ja juuri onnistuu pitämään aloillaan. Mielenosoitusten osoitetaan myös käyvän jatkuvasti vaarallisemmiksi. Erilaiset kaltevan pinnan selitysmallit rakentavat vaatimusta kohdentaa mielenosoitukseen tukahduttamistoimia, jotka hillitsisivät ongelmien kehittymistä tuhoksiksi. Täpärästi vältetty katastrofi voi toteutua seuraavalla kerralla, sillä mielenosoittajien ei jatkossa epäillä kaihtavan äärimmäistäkään väkivaltaa: "[V]aroittavia esimerkkejä verisistä mellakoista on jo riittävästi nähty." (HS 22.12.2002) Uhan diskurssissa rakentuva vaara ei rajoitu vain presidentinlinnan lähikortteleihin. Koko suomalainen "lintukodoksi" (IS 11.12.2002; IS 3.12.2003) myyttistyvä elämänmuoto joutuu kuokkavieraiden myötä vaakalaudalle ulkomaailmasta tulevien kyseenalaisten virtausten myötä. Uhka laajenee äärimmillään aina hyvän ja pahan väliseksi

kamppailuksi, jossa konfliktin toiseksi osapuoleksi määriteltävät saavat luvan esittää pahuutta: "Olemme varautuneet kaikkeen pahaan, eräs helsinkiläinen ylikomisario sanoi IS:lle." (IS 26.11.2003).

Kuokkavierasjulkisuudessa uutiskirjoitukset alkavat vuonna 2001 otsikoida tapahtuman mellakkana tai nujakkana ja niiden merkityksellistämistavat edustavat ajoittain pelkkää uhan diskurssia. Uutiskirjoituksissa esiintyy usein diskurssien kombinaatio, jossa uhan diskurssi toimii yhdessä jonkin hallinnan diskurssin kanssa. Kyseinen diskurssien yhteistoiminta tehostaa kummankin vaikutusta. Uhka saa todistusvoimaa viittaamalla kontrollin alla oleviin tai sen alle kuuluviin toimijoihin. Hallinnan diskurssit puolestaan saavat oikeutusta hyödyntämiseensä pelottavien uhkakuvien läsnäololla.

Kuokkavieras keskustelun merkitysjärjestelmistä eronteon diskurssi tulee julkisuusnäytämölle ensi kertaa vuoden 2001 tapahtumaan liittyvässä kirjoittelussa. Tässä merkitysjärjestelmässä hyväksytään kuokkavierasmielenosoittajien tulkinnat yhteiskunnallisista ongelmista yleisellä tasolla, mutta otetaan etäisyyttä itse mielenosoitustapahtumaan. Diskurssissa tehdään selvä ero oikean ja väärän kansalaistoiminnan välille, joista ensimmäistä edustavat virallisuonteinen järjestötoiminta ja jälkimmäistä lain yli menevät kansalaistottelemattomuuden muodot. Erottelun tarkoituksena on osoittaa, että mielenosoittajien kanssa jaettuihin sosiaalisen oikeudenmukaisuuden päämääriin voidaan päästä vain "oikean" toiminnan keinoilla. Samalla erottelu auttaa jättämään mielenosoittajien kielteistä huomiota saaneet toimintamuodot legitiimin kansalaistoiminnan ulkopuolelle.

Erontekoa tuotetaan toistuvasti vertaamalla kuokkavieraiden vääriä toiminnan tapoja suhteessa hyvään kansalaistoimintaan, jonka tunnusmerkeiksi esitetään suomalaisessa kollektiivisessa toiminnassa perinteisesti ihanteiksi katsotut toimintamuodot. Erottelu rakentaa näkökulmaa, jossa kuokkavierasmielenosoittajien ponnistelut tulkitaan väärin kohdennettuna energiana; jäähän heidän sinänsä kannatettava viestinsä pimentoon.

Kuokkavierasjulkisuus näyttäytyy tällöin potentiaalisesti haitallisena ilmiönä kaikelle kansalaisaktiivisuuden piirissä harjoitetulle työlle. Näin Kuokkavierasjuhlaan liittyvä kielteinen julkisuus asettaa sen tavoitteita sympatisoiville politiikan ja vakiintuneiden järjestöjen toimijoille paineita tehdä mielenosoittajiin selvä pesäero, sillä etenkin tapahtumaa uhkana ja salaliittona käsittelevien muotoilujen katsotaan olevan omiaan stigmatisoimaan myös maltillisemmän siiven toimijat. Eronteon diskurssin, joka hyväksyy mielenosoittajien tavoitteet, voisi ajatella löytävän sopusointua oikeutetun toiminnan diskurssin kanssa. Diskurssien jakama yhteinen maaperä kuitenkin tuottaa sovittamattoman ristiriidan niiden välille, sillä tässä tapauksessa erimielisyys oikeista keinoista johtaa antagonistiseen asetelmaan, jossa vain toinen näkökulma voi olla oikea. Eronteon diskurssin esiintyminen osana kuokkavierasaiheista julkista keskustelua näyttäisikin toimivan osoituksena kyseisen debatin intensiteetin kasvamisesta.

Vuonna 2002 Kuokkavierasjuhlaa käsittelevien juttujen määrä enemmän kuin kaksinkertaistuu edelliseen vuoteen nähden. Diskurssien väliset määräsuhteet ovat kuitenkin ennallaan, mikäli hallinnan diskurssien keskinäisten asemien pienet muutokset jätetään huomioimatta. Uhan diskurssi on julkisuuden yleisin diskurssi, johon nähden hieman vähemmän käytetty inkompetenssin diskurssi on sekin määrällisesti ylivertainen muihin merkitysjärjestelmiin verrattuna. Uhkaa ja inkompetenssia representoidaan perusteellisesti jo tapahtuman ennakkojulkisuudessa, joka käsittää viidesosan kaikista kyseisen vuoden mielenosoitukseen liittyvistä jutuista. Tapahtuman alla uhkaa rakennetaan poliisin masiivisesta varautumisesta kertovissa uutisartikkeleissa, joissa uhan diskurssi esiintyy yhdessä joukkojenhallintadiskurssin kanssa. Tämä tapahtuman ennakkojulkisuudessa esiintyvä diskurssikombinaatio vakiintuu tässä vaiheessa eräänlaiseksi ”kuokkavierasjulkisuuden varautumisgenreksi”, josta tulee keskeinen osa aiheen käsittelyä myös jatkossa.

Hallinnan diskurssiin kuuluvassa joukkojenhallintadiskurssissa ei järjestyskysymysdiskurssin tavoin vähätellä Kuokkavierasjuhlien

riskejä, vaan varaudutaan turvaamaan itsensä syyspäivän juhllaisuudet tarvittaessa armeijan avustuksella. Kuokkavierasjuhlat merkityksellistyvät diskurssissa poliisin kontrolliteknologioiden kohteena. Mielenosoituksen mahdollisesti aiheuttamat ongelmat eivät enää ole torjuttavissa arkipäiväisen poliisityön puitteissa. Hallitsevimmillaan joukkojenhallintadiskurssi esiintyy suurikokoisten uutisartikkelien mittaana venyvissä luetteloissa, joissa käydään läpi poliisin suunnitelmia kuokkavieraiden torjumiseksi. Hallintateknisen koneiston käynnistyttyä ongelmaa problematisoidaan enää poliisin riskianalyyysien perusteella. Joukkojenhallintadiskurssissa operaation erityislaatuisuutta tavalliseen poliisitoimintaan nähden rakennetaan painottamalla poliisin joukkojen ja laitteistojen poikkeuksellista luonnetta. Diskurssin muotoilut käsittelevät jatkuvasti erikoiskoulutettuja erikoisjoukkoja varustettuna viimeisimmän tekniikan mukaisin erikoisvarustein.

Rikosoikeudellisen diskurssin rooli voimistuu vuoden 2002 toisen uutisointiaallon mukana, sillä tuolloin otsikoihin nousevat mielenosoittajien toimista tehdyt rikosilmoitukset ja naamiokieltokeskustelun virittely. Rikosoikeudellisessa hallinnan diskurssissa Kuokkavierasjuhlat tulkitaan rikollisuutena. Diskurssissa esitetään mahdollisuuksia tulkita mielenosoittajien toimia eri tavoin lakien rikkomisen valossa, jolloin ilmiö on mahdollista saattaa oikeuslaitoksen hallinnan piiriin. Eläinoikeusjulkisuutta tutkinut Pirita Juppi (2004b, 202) on havainnut, kuinka 1990-luvun radikalismia koskevat laillisuuspohdinnat rakentuvat pääasiassa nimeämisen kautta. Vastaavasti myös Kuokkavierasjuhlien rikollinen luonne rakentuu keskeisimmin juuri toiminnan nimeämisisä. Rikosoikeudellisessa diskurssissa kuokkavieraista puhutaan tapahtuman jälkeen epäiltyinä, jotka ovat mahdollisesti syyllistyneet erilaisiin rikkomuksiin tai rikoksiin. Näissä heti tapahtumaa seuraavissa arvioinneissa esiintyy poliisin suoria tai siteerattuja arvioita siitä, minkälaisen rikosnimikkeiden alle mielenosoittajien toimintaa voisi sijoittaa. Seuraavassa uutisoinnin vaiheessa esille tuodaan mielenosoittajien toiminnasta tehtyjä rikosilmoituksia ja käynnistynyttä po-

liisitutkintaa. Rikosoikeudellisessa diskurssissa voidaan tässä tilanteessa esittää lakitermejä lainaavia arvioita mielenosoittajien tuomiolle joutumisesta tai kertoa poliisin yrityksistä saada kiinni vielä tavoittamattomia syyllisiä.

Oikeutetun toiminnan diskurssi löytää tässä kohdin kuokkavierasjulkisuutta pysyvän altavastaaja-asemansa: uutisteksteissä toimittajat eivät enää puhu mielenosoittajien suulla, vaan pikemminkin ottavat asiaan tarkasti etäisyyttä. Julkisuusvaiheen edetessä kyseinen diskurssi alkaa esiintyä pelkästään kiinnittyneenä eronteon diskurssiin, millä pyritään rajaamaan toiminnan oikeutukselle tarkat ehdot. Tapahtuman vaikutuksia vähättelevä järjestyskysymysdiskurssi syrjäytyy toisiin hallinnan diskursseihin nähden, jotka esittävät tapahtuman vakavammassa valossa, mikä kertoo julkisuuden merkityskamppailun kiihtymisestä. Vuonna 2003 tapahtumaan liittyvän etukäteisjulkisuuden juttuja hallitsee yhä uhan diskurssi, mutta ”ennakkokohuun nähden vaisu retki” (IS 7.12.2003) muuttaa asetelman: liikevoimaansa menettänyt ja poliisin äärimmilleen kasvattamiin kontrollitoimiin törmännyt mielenosoitus alkaa vastata entistä heikommin uhan diskurssin esittämää vakavaa vaaraa, jolloin uhkakuvien maalailut alkavat nopeasti korvautua inkompetenssin diskurssin muotoiluilla.

Inkompetenssin diskurssissa Kuokkavierasjuhlat näyttäytyy naiiviuden ja päättömän riehumishalun hedelmänä, jonka taustalta ei ole löydettävissä vakavasti otettavaa yhteiskunnallista ajattelua. Diskurssin rakentamassa kuvassa mielenosoittajat näyttävät mellastavan esimerkiksi lapsellisuutensa, päihteiden ja ailahtelevien tunteidensa armoilla. Mielenosoituksen viesti representoidaan käsittämättömänä rakennelmana, joka on voinut syntyä vain asioihin perehtymättömien ihmisten mielissä. Mielenosoittajien viesti kuvataan diskurssin viitekehyksessä mielenosoittajien omallekin asialle vahingolliseksi ”sanomien sekamelskaksi” (AL 15.12.2002). Näin inkompetenssin diskurssi mitätöi mielenosoituksen poliittisen painoarvon osoittamalla sen kelvottomaksi jo lähtökohdiltaan. Samalla tavoin myös itse mielenosoittajat toimijoina osoittautuvat olemuksellisesti vääränlaisiksi

ajamaan yhteiskunnallisia pyrintöjä. Diskurssissa mielenosoittajat esitetään tyypillisesti tavoilla, jotka rakentavat heidän asemaansa ei-täysivaltaisina toimijoina. Naiiveiksi maailmanparantajiksi tai alkoholin voimalla riehuviksi elämäntapamielenosoittajiksi representoituvan ryhmän on enää vaikea tehdä uskotavia poliittisia avauksia:

Sitten aikuisena voi paneutua niiden yhteiskuntaa kalvavien ongelmien hoitamiseen, jos vielä kiinnostaa. Se on muuten melko monimutkaista puuhaa eikä aina oikein jännääkään. (IS 7.12.2003c.)

Jotkut menoa sivusta seuranneet pohtivat ääneen, että ”tietääköhän nuo itsekään mitä vastaan he oikein ovat?” (IS 8.12.1998.)

Kuokkavierasjuhlan tarkoitusta kyseenalaitetaan esittämällä useita mielenosoittajien toimintaa motivoivia ”todellisia syitä”, jotka julkituotuna ovat omiaan vähentämään mielenosoittajien uskottavuutta vakavasti otettavina toimijoina. Mielenosoittaminen merkityksellistyy eräänlaisena lyhytjänteisenä elämyksenetsintänä. Mielenosoittajia ei ole saanut liikkeelle niinkään aatteen palo, vaan mahdollisuus ”päästä nahistelemaan ja ärsyttämään mellakkavarusteista poliisia muiden samanlaisten joukossa” (HS 8.12.2002). Kuokkavierasjuhlien tarkoituksenmukaisuus kyseenalaistetaan kirjoituksissa myös nostamalla valokeilaan mielenosoittajien kykenemättömyys saavuttaa päämääriään. Kun mielenilmaus merkityksellistyy naurettavana ja huonosti suunniteltuna yrityksenä tehdä vallankumousta, koko hankkeen epäonnistuminen käy vääjäämättömäksi.

Kuokkavierasjulkisuudessa inkompetenssin diskurssin muotoilujen avulla liike lopulta mitätöidään täysin. Moralistisen marginalisoinnin julkisuusvaiheen loppupuolella inkompetenssin kuvaukset alkavat uutisjutuissa yhdistyä hallinnan diskurssien kanssa, mikä synnyttää mielikuvia kuriin laitetusta mekaloinnista. Tässä vaiheessa kuokkavierasjulkisuutta oikeutetun toiminnan diskurssi on menettänyt täysin asemansa relevanttina näkökulmana. Kirjoituksissa kukaan ei enää ole puolustamassa eksplisiittisesti mielenosoittajien hanketta, joten diskurssi on mukana kirjoituksissa vain satunnaisina ja marginaali-

sina viitteinä. Myös eronteon diskurssin rooli pienenee tässä kohdin ratkaisevasti kuokkavieraiden lakattua uhkaamasta vakiintuneiden kansalaistoimijoiden saavuttamia etuja. Näin kyseiselle diskurssille ei ole enää ohjelmallista käyttöarvoa.

Vuonna 2004 kirjoittelun painottuminen ennakkajulkisuuteen korostuu entisestään, mikä johtuu julkisuudessa odotetun tapahtuman peruuntumisesta ilman varoitusta. Kirjoituksia on hieman edellistä vuotta vähemmän, mutta diskurssien esiintyvyyden määräsuhteet noudattelevat edellisenä vuonna alkaneita suuntia. Uhan diskurssi esiintyy edelleen poliisin varautumista käsittelevissä jutuissa, mutta osa niistä toimii pelkkien hallinnan diskurssien muotoilujen varassa, jolloin asiaa käsitellään puhtaasti hallintoteknisenä haasteena. Rikosoikeudellinen diskurssi esiintyy tässä kohdassa viimeisen kerran näkyvässä roolissa: voimaan tullut naamiokieltolaki lopetti ajan mittaa asiaan liittyneen keskustelun ja toisaalta mielenosoittajat myös menettivät rikosentekomahdollisuudet lisääntyneen kontrollin myötä. Eronteon diskurssi kokee vuoden 2004 kirjoituksissa suhteellisen asemansa osalta aavistuksenomaista elpymistä, sillä mielenosoitustapahtuman peruuntumista käsittelevässä uutisoinnissa mielenosoittajien tavoitteita periaatteessa sympatisoivat tahot ja jopa aiemmin mukana olleet mielenosoittajat pääsevät kertomaan, miksi tapahtuma oli syytäkin lopettaa (IS 7.12.2004; IL 7.12.2004). Tällä tavoin kirjoitukset rakentavat mielikuvaa Kuokkavierasjuhlien vastaisesta konsensusuksesta.

KATKOKSIA JA UDELLEENLÄMMITTELYÄ 2005–2007

Vuonna 2005 ei järjestetty minkäänlaista kuokkavierasmielenilmausta, mutta aiheen käsittely jatkui joka tapauksessa lehtikirjoituksissa. Ennen itsenäisyyspäivää julkaistut tapahtumaa ennakoivat jutut keskittyivät poliisiin aina vain tehokkaampaan ja teknisempään varautumiseen. Vuosina 2006 ja 2007 Kuokkavierasjuhlat kokivat kuitenkin reinkarnaation vaatimattomassa olomuodossa 2000-luvun alun näyttävyyteen ja medianäkyvyyteen nähden. Osal-

listujamäärä, joka oli voimallisimpien jaksojen aikana ollut epävirallisten arvioiden mukaan jopa 500–1000, jäi nyt alle sadan. Uudempien mielenosoitusten osallistujat olivat lisäksi aiempien vuosien mielenosoituksiin verrattuna selvästi nuorempaa väkeä: eniten mukana oli teini-ikäisiä anarkisteja. Mielenosoitukset marsseineen sujuivat nyt poliisin vahvan ja järjestyshäiriöitä hyväksymättömän valvonnan alaisina. Kuokkavierasilmiön voi tämän jälkeen katsoa saavuttaneen päätepisteensä, sillä vuoden 2007 jälkeen sen enempää mielenosoittajat kuin julkisuuskään eivät ole osoittaneet aktiivisuutta asian suhteen.

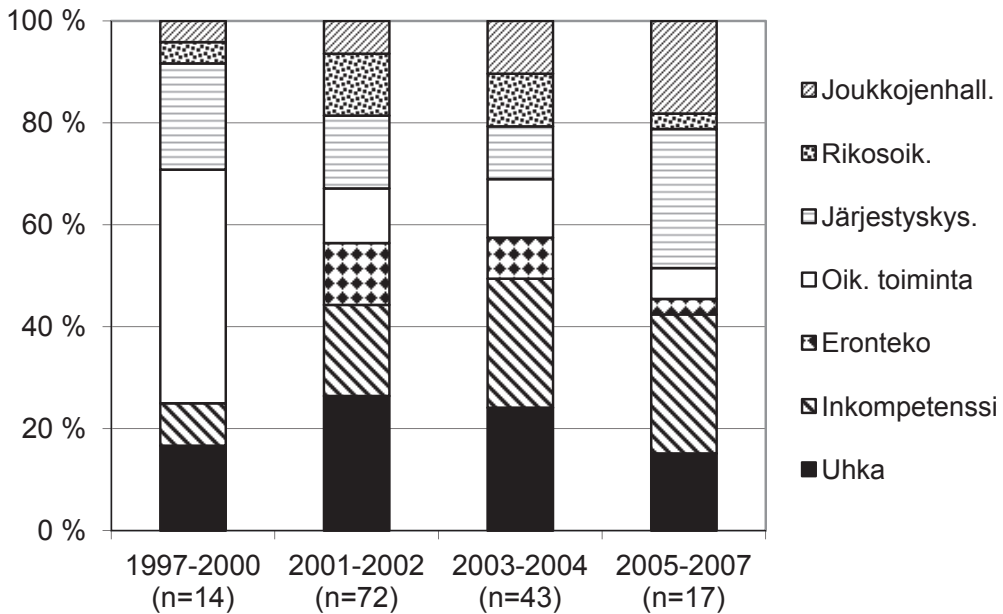
Oikeutetun toiminnan ja uhan diskurssien poistuttua julkisuuden näyttämöltä, kuokkavierasjulkisuus siirtyy vuonna 2005 tilaan, jota nimitän neutraloidun liikkeen vaiheeksi. Sitä leimaa hallinnan diskurssien hegemonia, jota moralistinen inkompetenssin diskurssi on aluksi tukemassa. Lehtikirjoittelu on tässä kohdin arkipäiväistynyt tapahtuman suurimman julkisuuden ajoista. 1990-luvun lopun tapaan aiheita koskevien artikkelien määrä jää vuosittain alle kymmeneen. Uhan diskurssi häivähtää kyseisen vuoden kirjoituksissa oikeastaan vain uutisartikkelien menneitä muistelevissa kinalojutuissa, joissa saatetaan puhua ”takavuosien protestimelakoista” (IS 3.12.2005). Inkompetenssin ja hallinnan diskurssien kombinaatiot esittävät mielenosoituksen kaikesta uhkaavuudesta ja poliittisuudesta kastroituna viranomaistyön kysymyksenä, jonka suhteen on luontevaa esimerkiksi pohtia, kuuluisiko kuokkavierasasia paremmin nuorisohjaajien vai poliisin vastuulle (IS 7.12.2006). Edes yritykset käynnistää mielenosoitustapahtuma uudelleen vuosina 2006 ja 2007 eivät enää kykene vaikuttamaan kuokkavierasjulkisuuden kehitykseen. Julkisuusvaiheen loppuun mennessä myös inkompetenssin diskurssi katoaa kirjoittelusta. Moralististen diskurssien oikein–väärin-kysymyksiä ei enää tarvita, sillä moraalikeskustelu on käyty loppuun: kuokkavieraat on marginalisoitu ja siirretty polisisoituneeksi hallinnan kysymykseksi.

KUOKKAVIERASJULKISUUDEN KOKONAISUUS

Kuvio 1 havainnollistaa diskurssien asemien muutoksia siten, että sen esittämät suhteelliset osuudet viittaavat diskurssien juttukohtaiseen läsnäolo–poissaolo-luokitukseen. Moralistiset ja hallinnan diskurssit on ryhmitelty erikseen. Ensimmäinen pystypalkki kuvaa oikeutetun toiminnan julkisuusvaihetta, kaksi keskimäistä palkkia esittävät kehitystä moralistisen marginalisoinnin julkisuusvaiheen sisällä, ja viimeinen palkki viittaa neutraloidun liikkeen julkisuusvaiheeseen. Kuviossa hahmotettava diskurssien esiintymisten vaihtelu nostaa esille kuokkavierasaiheisen julkisuuden voi-

myös uhan ja eronteon diskurssien merkityksen kasvu moralistisen marginalisoinnin julkisuusvaiheen alkaessa sekä näiden merkitysjärjestelmien käytön vähentyminen sitä mukaa, kun Kuokkavierasjuhliin liitetyt vaarat osoittautuvat vähemmän uskottaviksi.

Julkisuusvaiheiden kuluessa kaikki neljä sanomalehteä rakentavat ja uusintavat samaa Kuokkavierasjuhliä koskevaa keskustelua pääsääntöisesti samojen diskurssien puitteissa, vaikka niillä onkin joitakin omia erityisiä tapoja käsitellä kyseistä aihetta. Kuokkavieraiden representoinnissa lehtikohtaiset erot perustuvat enemmän lehtien erilaisiin

Kuvio 1. Kuokkavierasjulkisuuden diskurssien suhteellinen läsnäolo sanomalehtiartikkeleissa 1997–2007.

makkaan muuntumisprosessin. Diskurssien läsnäolon määräsuhteiden muutos osoittaa, kuinka kuokkavieraiden toimintaa oikeuttavat muotoilut siirtyvät keskustelun kuluessa dominoivasta asemasta marginaaliin. Yhtä selvästi näkyvillä on sekä hallinnan eri diskurssien että mielenosoittajien inkompetenssia rakentavien muotoilujen lisääntyvä käyttö kuokkavierasjulkisuuden edettäessä kohti neutraloidun liikkeen julkisuusvaihetta. Samoin esille tulee

julkaisuperiaatteisiin kuin varsinaisiin eroihin diskurssien mobilisoinnissa. Oikeutetun toiminnan julkisuusvaiheessa ainoastaan IS:n kirjoitukset saavat ajoittain sävyä uhan diskurssin muotoiluilla. Myös myöhemmissä julkisuusvaiheissa IS rakentaa jutuissaan tapahtumasta muita lehtiä aktiivisemmin kielteistä kuvaa. Nämä painotukset näyttäivät juontuvan lehden johdonmukaisesta kannasta uuden radikalismien ilmentymiin. Suhtau-

tumistapa muodostui keskeisesti eläinoikeusliikkeen nousun ja siihen liittyvän debatin yhteydessä 1990-luvun jälkipuoliskolla (ks. esim. Juppi 2004b, 164–166). Muutoin lehtien väliset erot diskurssien hyödyntämisessä ovat hyvin marginaalisia. Artikkelissa kuvatut diskurssit esiintyvät kuokkavierasaiheisissa kirjoituksissa edellä kuvattujen julkisuusvaiheiden mukaisesti juttutyypistä riippumatta. Tarkastelujaksolla voimakkaan uutisoinnin vaiheet tyypillisesti stimuloivat mielipideaineiston syntymistä sekä vähäisemmässä määrin ajattomampien ja laajempien artikkelien määrän lisääntymistä. Joka tapauksessa niiden kaikkien diskursiivinen viritys perustuu ensisijaisesti käynnissä olevan keskustelun hallitseviin osatekijöihin.

KUOKKAVIERASLIIKE SUOMALAISENA ILMIÖNÄ

Kuokkavierasjuhlat pääsi valtajulkisuutta edustavien sanomalehtien uutisaiheeksi vuonna 1997. Tuolloin se esiintyi uutiskirjoituksissa muiden saman 1990-luvun laajapohjaisen eettis-oikeudenmukaisen radikalismien näkyvämpien ilmentymien sivujuonteena, yhdistyen esimerkiksi eläinaktivistien tai rasminvastustajien toimintaan. Kuokkavierasjulkisuuden lähtökohtana voi siten pitää valtamediassa kohutuullisen aseman jo saavuttaneiden – samaan laajempaan liikehdintään liittyvien – osaprotestien tuottamaa vetoapua. Kuokkavierasjuhlien tavoittama huomio tässä oikeutetun toiminnan vaiheena kuvaamassani julkisuusperiodissa oli suopeudesta huolimatta pientä. Uusien liikkeiden on yleensä pakko turvautua mediaan vakiinnuttaakseen esittämänsä yhteiskunnalliset tulkinnat. Media toimii kuitenkin oman logiikkansa mukaan, eikä kaikilla ole tasaverstaista pääsyä sen ylläpitämään julkisuuteen. Virallisten organisaatioiden ulkopuolelta tulevien uusien toimijoiden on yleensä järjestettävä jotakin poikkeuksellista täyttääkseen merkittävän uutisaiheen kriteerit (ks. Kunelius ym. 2009, 364–370; Galtung & Ruge 1965). Siinä missä ympäristöliikkeellä oli Kojjärvi tai eläinoikeusliikkeellä kettutyöt, Kuokkavierasjuhlat saivat oman nosteensa talouden globalisaatiota vastustavan liikkeen integroitua mukaan tapahtumaan uusien ulkomailta omaksuttujen toimintarepertuaariensa kanssa.

Kuokkavierasjuhlat on ollut globaaliliikkeeltä saamiensa vaikutteidenkin kanssa hyvin suomalainen tulkinta radikalismista. Edelleen myös kuokkavieraat sanoutuvat painokkaasti irti väkivallasta, vaikka he ymmärtäisivätkin siihen turvautumista äärimmäisissä tilanteissa. Haastaminen jää vain toiminnan symboliselle alueelle, jossa vielä toistaiseksi väkivallan performointi esimerkiksi mellakka-aitoja lyömällä riittää herättämään voimakkaita reaktioita. Globalisaatiokriittisen liikkeen ulkomaalaisiin mielenosoituksiin verrattuna kuokkavierasjuhlat ovat olleet huomattavan rauhallisia tapahtumia (ks. esim. Lindholm 2005, 61–67). Risto Alapuron (1997, 51–53) mukaan suomalainen itsesäätelyä ja järjestyksen kaipuuta täynnä oleva kollektiivisen toiminnan eetos on säilyttänyt mahdollisuuden helppoon järkyttämiseen maltillisillakin kansalaistottelemattomuuden keinoilla, mikä pätee myös kuokkavieraiden tapauksessa.

Uudet toimintatyyliä tekivät Kuokkavierasjuhlista suuren mediatapaoksen. Julkisen käsittelyn volyymien muuttuessa myös suhtautuminen tapahtumaan muuttui. Kuokkavieraita koskevissa representaatioissa tapahtui voimakas siirtymä moraalikeskustelun suuntaan, jonka hallitsevimpiä komponentteja oli uhan diskurssissa esitetyt maalailut ilmiöstä, joka on vaarantamassa koko yhteiskuntajärjestelmämme muodostaman ”lintukodon”. Uhka yleistyä juhlavieraiden takseihin kohdistuneesta väkivallasta ulkomailta johdetuksi salaliitoksi asti. Äärimmäisten uhkakuvien osoittaututtua ennen pitkää katteettomiksi, kuokkavieraskeskustelun ottivat haltuunsa inkompetenssin diskurssin muotoilut, jotka representoivat toiminnan vähäpätöisenä ja epäpoliittisena kohkaamisena. Uhan ja inkompetenssin diskurssit muistuttavat jo 1960-luvulta alkaen muotoutuneita, yksinkertaistavia tapoja antaa selityksiä uusille liikkeille. Radikalismi on suhtauduttu joko kauhistellen sen vaarallisuutta sekä konspiratorisia elementtejä tai vaihtoehtoisesti pitämällä sitä naurettavana sukupolvikapinana; aiheellista on ollut vain päättää, onko radikalismi ”kommunistien solutusta vai tarkoitukseton riehunta” (Suominen 1997, 83). Kuokkavierasjulkisuudessa nämä tulkinnat ovat saaneet representoinnin

kohteeseen nähden varsin voimakkaita muotoja. Uhan diskurssi samaistaa kuokkavieraat suorastaan ”pahuuteen”. Inkompetenssin diskurssi puolestaan tavoittaa rajattomat ulottuvuudet mitätöidä mielenosoittajien suhteetoman idealismin hanke. (Suominen 1997, 18–25, 85; Juppi 2004b, 218–219; Gitlin 1980, 27–28.)

Kuokkavierasjuhlien tapauksessa uusiin ja vanhoihin liikkeisiin liittyvät kysymykset ovat edelleen jännitteisiä. Ilmiötä käsittelevän julkisuuden marginalisoivat diskurssit näyttävät saavan voimaa eräänlaisesta väärintunnistamisesta, jossa yhteiskunnallisen kollektiivisen toiminnan uskotaan palautuvan vanhoille liikkeille ominaisesti toimijoiden välittömiin taloudellisiin intresseihin ja olevan myös pohjimmiltaan formaalisti ja hierarkkisesti organisoitunutta. Vaatimalla uudentyyppiselle liikkehdinnälle perinteisten liikkeen raameja, se saadaan näyttämään epäilyttävältä tai heikolta yhteiskunnalliselta toiminnalta.

Kuokkavierasjuhlien julkisuudessa on monia yhteneviä piirteitä saman uutta eettistä oikeudenmukaisuusperinnettä edustavan eläinoikeusliikkeen julkisuuden kanssa, jonka osalta Juppi (2004b) on esittänyt kattavan kuvauksen. Silti käsittelytavat ovat näiden kahden ilmiön välillä myös muuttuneet. Kuokkavierasjulkisuudesta puuttuvat argumentointi- ja representaatiotavat, jotka eläinoikeusjulkisuudessa toimivat hyväksyvien ja tuomitsevien kantojen välittäjinä. Samoin eläinoikeusliikkeen tapauksessa julkisuuteen jossain määrin pääsevät liikkeen sisäiset merkityksellistämisen tavat eivät kuokkavierailta tule esiin, vaan liikkeen edustajat esittävät asiansa samalla tavoin kuin kuka tahansa liikkeen ulkopuolinen ymmärtäjä tai sympatisoija. Tutkimuksessaan Juppi päätyi tulkitsemaan eläinoikeusliikejulkisuutta moraalisen paniikkina, jossa uuden yhteiskunnallisen ilmiön nähdään uhkaavan yhteisön käsityksiä oikeasta ja väärästä (emt.; Cohen 1987). Myös kuokkavieraskeskustelua voi tulkita tästä näkökulmasta moralistisen marginalisoinnin julkisuusvaiheesta alkaen. Neutraloidun liikkeen vaiheena kuvaamani julkisen konsensusuksen tila on itse asiassa hyvin tyyppillinen lopputulema moraalille paniikeille, joille

median prosessit ovat taipuvaisia rakentamaan narratiivista sulkeumaa (Citcher 2003, 139–141, 174). Kuokkavierasjulkisuutta on tässä mielessä mahdollista pitää jossain määrin eläinoikeusjulkisuutta kärjistyneempänä ja voimakkaammin marginalisoivana, sillä kuokkavieraiden tapauksessa liikettä selkeästi puolustavat äänet katoavat lopulta kokonaan. Lisäksi eläinoikeusliikkeen julkisuuden avulla toteuttama omien merkitysrakenteidensa popularisoiminen on kuokkavierasliikkeen kohdalla toteutunut ylipäätään kovin heikosti.

Hegemonisessa asemassaan uhan diskurssi ehti tuottaa vahvan perustelun poliisin varustamiselle hyvin mielenosoittajien aiheuttamaa vaaraa vastaan. Kuokkavieraat törmäsivätkin niin kuvaannolliseen kuin konkreettiseenkin poliisimuriin sen jälkeen, kun käytössä oleva joukkojenhallintaresurssisto oli suunnattu heitä vastaan. Myöhemmin vuosina poliisi ei antanut mielenosoittajille juuri mitään mahdollisuuksia sen laatuisiin provokaatioihin, joiden myötä tapahtuma oli alun perin noussut otsikoihin. Suomen erityinen mielenosoituskulttuuri on silti heijastunut myös poliisin toimintatapoihin. Mielenosoitusten vuosikymmeniä jatkunut rauhallisuus ja väkivallattomuus ovat vaikuttaneet poliisin halukkuuteen hoitaa vähäiset järjestyshäiriöt tavanomaisin työtavoin ja voimavaroin (esim. Saari 2007, 70–71). Kyseinen toimintafilosofia kytkeytyy olennaisesti kuokkavierasjulkisuuden merkitysjärjestelmään, jota olen kutsunut järjestyskysymysdiskurssiksi. Poliisin joukkojenhallintatoimintaa tutkinut Kari Saari (emt., 282–283) on tuonut esiin, kuinka Suomessa vasta 1990-luvulla aloitettu tavallisesta poliisityöstä poikkeava toiminta herätti poliisistossa aluksi vastustusta ”vieraana ulkomaalaisena tuontitarvarana [...], jonka tarpeellisuutta ja sopivuutta suomalaiseen yhteiskuntaan ja poliisikulttuuriin epäiltiin”. Saari (2007, 78–80, 286) kuvaa, kuinka Suomessa erityisen joukkojenhallintatoiminnan käyttöönotto ei perustunut ajankohtaiseen tarpeeseen, vaan otaksuttuihin kansainvälistymisen aiheuttamiin tulevaisuuden uhkakuviin. Vaikka joukkojenhallintatoimintaa ohjaa sama lainsäädäntö kuin muutakin poliisityötä, ensiksi mainittuun liittyvät tilanteet ovat aina

poikkeuksellisia (emt., 88–89). Tätä tavallisuuden ja poikkeuksellisuuden eroa havainnollistavat kuokkavierasjulkisuudessa järjestyskysymys- ja joukkojenhallintadiskursseina esittelemäni merkitysjärjestelmät.

Suomalainen toimintakulttuuri on siis edelleen omanlaisensa. Kuokkavierasjuhliissa ja mielenosoituksiin liittyvässä julkisuudessa kaikki osapuolet ovat selvästi sitoutuneet sen ihanteisiin – jopa niin pitkälle, että eri osapuolten ulkomailta hakemat toimintaideat saavat väistämättä asianomaisen tradition mukaiset tulkintansa. Paikalliseen toiminnan perinteeseen sovitettunakin mielenosoittajien järjestystä, varovaisuutta ja väkivallattomuutta korostavat otteet törmäävät saman perinteen hengessä toteutuvaan ”epäjärjestyksen kauhun” (ks. Alapuro 1997). Poiketessaan lievästikin sisäistetyistä kollektiivisen toiminnan normeista, kuokkavieraat muodostavat uhan suomalaiselle demokratian harjoittamiselle. Mielenosoittajia vastaan mobilisoituu uusien liikkeiden marginalisoinnissa aiemmin käytettyjä representaatiokokonaisuuksia, mutta tällä kertaa aiempaa hegemonisemmissä ja kärkevämmissä muodoissa. Diskurssien keskinäinen kilvoittelu päättyy konsensukseen, jossa tässä vaiheessa jo puhtinsa kadottanut mielenosoitus tuomitaan inkompetenttina yhteiskunnallisena toimintana hallintainstituutioiden kaitsettavaksi. Suomalaisessa mittakaavassa radikaalien toimintamuotojen avulla kuokkavieraat saavuttivat siten tavoittelemansa julkisuuden, mikä kuitenkin prosessina toimiessaan paradoksaalisesti tyhjensi lopulta koko protestin voimastaan. Kuokkavierasjulkisuus päättyi siis marginalisoimaan ja purkamaan mielenosoittajien protestin sekä sen oikeutuksen. Demokratian kuokkavieraksi koettu toimija suljettiin keskustelun ulkopuolelle.

Uusien protestiliikkeiden tutkimuksesta tuttu teesi, jonka mukaan keskustelun tukahduttaminen ”edist[ää] väkivallan ottamista kommunikaatiovälineeksi” (Suominen 1997, 435; ks. myös Saari 2007, 296), ei ole ainakaan vielä toteutunut kuokkavieraiden tapauksessa. Kuokkavierasliikkeen toimijat ovat eettisten oikeudenmukaisuuden ideaaliensa kanssa todennäköisesti siirtyneet jossain määrin toisiin vastaaviin protesteihin, kuten prekaariliik-

keeseen, kyseisen uudenlaisen radikalismiin sisäänrakennetun toimintalogiikan tukiessa tällaista kanavoitumista. Kuokkavieraiden historiasta voidaan erottaa ”sukupolvia” sen mukaan, mikä uuden radikalismien fraktio on kulloinkin antanut liikevoimaansa protestille, kuten olen edellä kuvannut (vrt. Peltokoski 2004). On syytä olettaa, että kuokkavieraiden myöhempi liikkuminen vaikuttamisen kentällä perustuu ainakin osittain siihen, onko kyse ollut esimerkiksi kansalaisjärjestöihin, puoluepolitiikkaan vai anarkismiin orientoituneesta kuokkavierasta.

VIITE

¹ Artikkelin pohjautuu Helsingin yliopiston sosiologian laitokselle tehtyyn pro gradu -työhön (Lindström 2009).

KIRJALLISUUS

- Alapuro, Risto (1997) Suomen älymystö Venäjän varjossa. Tammi, Helsinki.
- Cohen, Stanley (1987) *Folk Devils & Moral Panics. The Creation of the Mods and Rockers*. Basil Blackwell, Oxford.
- Critcher, Chas (2003) *Moral Panics and the Media*. Open University Press, Buckingham.
- Della Porta, Donatella & Diani, Mario (1999) *Social Movements. An Introduction*. Blackwell Publishers, Oxford.
- Fairclough, Norman (1997) *Miten media puhuu*. Vastapaino, Tampere.
- Galtung, Johan & Ruge, Mari (1965) The Structure of Foreign News. *Journal of International Peace Research* 1, 64–90.
- Gitlin, Todd (1980) *The Whole World is Watching. Mass Media in the Making & Unmaking of the New Left*. University of California Press, Berkeley.
- Hall, Stuart (1997) *The Work of Representation*. Teoksessa Stuart Hall (toim.) *Representation. Cultural Representations and Signifying Practices*. Sage, London, 13–74.
- Heiskala, Risto (2000) *Toiminta, tapa ja rakenne. Kohti konstruktionistista synteisiä yhteiskuntateoriassa*. Gaudeamus, Helsinki.
- Hujanen, Erkki (2002) *Sanomalehtien tilaamattomuus*. Teoksessa Tuomo Sauri (toim.) *Joukko- viestimet. Finnish Mass Media*. Tilastokeskus, Helsinki, 45–58.
- Ilmonen, Kaj (1998) *Uudet ja vanhat yhteis-*

- kunnalliset liikkeet. Teoksessa Kaj Ilmonen & Martti Siisiäinen (toim.) *Uudet ja vanhat liikkeet*. Vastapaino, Tampere, 15–42.
- Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero (1993) *Diskurssianalyysin aakkoset*. Vastapaino, Tampere.
- Jokinen, Arja (1999) *Diskurssianalyysin suhde sukulaistraditioihin*. Teoksessa Arja Jokinen, Kirsi Juhila & Eero Suoninen. *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Vastapaino, Tampere, 37–53.
- Juppi, Pirita (2004a) *Kuokkavieraat mediaspektaakkelin näyttämöllä*. Teoksessa Tommi Hoikkala (toim.) *Kuokkavieraat ja radikaali kansalaistoiminta*. Muistio. Nuorisotutkimusverkosto, 34–41. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisut/kuokkavieraat.pdf> (Luettu 1.2.2008).
- Juppi, Pirita (2004b) ”Keitä me olemme? Mitä me haluamme?”. *Eläinoikeusliike määrittelykamppailun, marginalisoinnin ja moraalisen paniikin kohteena suomalaisessa sanomalehdissä*. *Jyväskylän Studies in Humanities* 29. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.
- Konttinen, Esa & Peltokoski, Jukka (2000) *Ympäristöprotestin neljännen aallon sielunmaisema*. *Sociologia* 37:2, 111–129.
- Korander, Timo (2000) *Turvallisuus rikollisuuden ja sen pelon vastakohtana*. Teoksessa Pauli Niemelä & Anja Riitta Lahikainen (toim.) *Inhimillinen turvallisuus*. Vastapaino, Tampere, 177–216.
- Kunelius, Risto, Noppari, Elina & Reunanen, Esa (2009) *Media vallan verkoissa*. Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksen julkaisuja 112. Tampereen yliopisto, Tampere.
- Lindholm, Arto (2005) *Maailman parantajat*. *Globalisaatiokriittinen liike Suomessa*. Gaudeamus, Helsinki.
- Lindström, Samu (2009) *Demokratian kuokkavieraat*. *Kuokkavierasjuhlat yhteiskunnallisen keskustelun kohteena 1997–2007*. *Sociologian pro gradu -tutkielma*. Helsingin yliopisto, Helsinki.
- Luhtakallio, Eeva (2010) *Local Politicizations. A Comparison of Finns and French Practicing Democracy*. *Sociologian laitoksen tutkimuksia* 265. Helsingin yliopisto, Helsinki.
- Luostarinen, Heikki (1994) *Mielen kersantit*. *Julkuisuuden hallinta ja journalistiset vastastrategiat* sotilaallisissa konflikteissa. Hanki ja jää, Helsinki.
- Melucci, Alberto (1996) *Challenging Codes. Collective Action in the Information Age*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Peltokoski, Jukka (2004) *Kansattomat, kasvottomat*. Teoksessa Tommi Hoikkala (toim.) *Kuokkavieraat ja radikaali kansalaistoiminta*. Muistio. Nuorisotutkimusverkosto, 20–29. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisut/kuokkavieraat.pdf> (Luettu 1.2.2008).
- Rasimus, Ari (2006) *Uudet liikkeet*. *Radikaali kansalaisaktivismi 1990-luvun Suomessa*. Tampere University Press, Tampere.
- Saari, Kari (2007) *Poliisi ja joukkojenhallintatoiminta Suomessa*. *Poliisiammattikorkeakoulu*, Espoo.
- Sauri, Tuomo (2002) *Joukkoviestimet Suomessa*, *Sanomalehdet*. Teoksessa Tuomo Sauri (toim.) *Joukkoviestimet*. Finnish Mass Media. Tilastokeskus, Helsinki, 261–288.
- Siisiäinen, Martti (1998) *Uusien ja vanhojen liikkeiden keinovalikoimat*. Teoksessa Kaj Ilmonen & Martti Siisiäinen (toim.) *Uudet ja vanhat liikkeet*. Vastapaino, Tampere, 219–243.
- Suominen, Tapani (1997) *Ehkä teloitamme jonkun*. *Opiskelijaradikalismi ja vallankumousfiktio 1960- ja 1970 -lukujen Suomessa, Norjassa ja Länsi-Saksassa*. Tammi, Helsinki.
- Tarrow, Sidney (1998) *Power in Movement. Social Movements and Contentious Politics*. Second Edition. Cambridge University Press, Cambridge.
- Valtonen, Sanna (1998) *Hyvä, paha media*. *Diskurssianalyysi kriittisen mediatutkimuksen menetelmänä*. Teoksessa Anu Kantola, Inka Moring & Esa Väliaverronen (toim.) *Media-analyysi*. *Tekstistä tulkintaan*. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus, Lahti, 93–121.
- Villanen, Sampo (2004) *Kuokkavierasjuhlat tilallisena konfliktina*. Teoksessa Tommi Hoikkala (toim.) *Kuokkavieraat ja radikaali kansalaistoiminta*. Muistio. Nuorisotutkimusverkosto, 12–19. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisut/kuokkavieraat.pdf> (Luettu 1.2.2008).
- Ylä-Anttila, Tuomas (2010) *Politiikan paluu*. *Globalisaatioliike ja julkisuus*. Vastapaino, Tampere.